МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ОЛІМПІЙСЬКА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

ЗБІРНИК ТЕЗ

І ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СПОРТУ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ»

7 квітня 2023 року

Харків - 2023

УДК: 796.011

Проблеми та перспективні напрями розвитку сучасного спорту: актуальні питання теорії та практики: збірник тез І Всеукраїнської науково-практичної конференції (електронне видання), 7 квітня 2023 року. Харків: ХДАФК, 2023. 190 с.

У збірнику представлені тези за секціями роботи конференції: актуальні питання підготовки спортсменів у циклічних видах спорту; сучасні технології підготовки спортсменів у професійних, екстремальних та техніко-естетичних видах спорту; олімпійська освіта: сучасні аспекти розвитку.

Збірник тез представляє теоретичний і практичний інтерес для здобувачів вищої освіти, тренерів, спортсменів, викладачів, наукових працівників.

Редколегія

Голова редколегії:

Ольховий О. М., д.фіз.вих., професор, проректор з науково-педагогічної роботи ХДАФК.

Члени редколегії:

Стадник С. О., к.фіз.вих., доцент, доцент кафедри менеджменту фізичної культури.

Окунь Д. О., к.фіз.вих., голова Ради молодих вчених ХДАФК.

Рожков В. О., к.фіз.вих., голова Студентського наукового товариства ХДАФК.

Павленко В. О., к.пед.н., доцент, завідувач кафедри легкої атлетики.

Єфременко А. М., к.фіз.вих., доцент, доцент кафедри легкої атлетики.

Пилипко О. О., к.пед.н., професор, завідувач кафедри водних видів спорту.

Політько О. В., к.фіз.вих., доцент, доцент кафедри водних видів спорту.

Мулик К. В., д.пед.н., професор, завідувач кафедри зимових видів спорту, велоспорту та туризму.

Гриньова Т. І., к. фіз. вих., доцент, доцент кафедри зимових видів спорту, велоспорту та туризму.

Кизім П. М., доцент, завідувач кафедри гімнастики, танцювальних видів спорту та хореографії.

Горбенко О. В., к.пед.н., доцент кафедри гімнастики, танцювальних видів спорту та хореографії.

Гуменюк С. В., к.фіз.вих., доцент кафедри гімнастики, танцювальних видів спорту та хореографії.

Таран Л. М., к.фіз.вих., доцент, завідувач кафедри олімпійського та професійного спорту.

Мішин М. В., к.фіз.вих., доцент, доцент кафедри олімпійського та професійного спорту.

Тарасевич О. А., к.фіз.вих., доцент, доцент кафедри олімпійського та професійного спорту.

Спіцин В. В., к.пед.н., декан факультету циклічних видів спорту.

© Харківська державна академія фізичної культури, 2023

ІІ. СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ СПОРТСМЕНІВ У ПРОФЕСІЙНИХ, ЕКСТРЕМАЛЬНИХ ТА ТЕХНІКО-ЕСТЕТИЧНИХ ВИДАХ СПОРТУ…….. 94

Башавець Наталія, Ткаченко Олександр Особливості розвитку витривалості у спортсменів-тенісистів 10-12 років…… 94
Безкоровайний Дмитро, Камаєв Олег Зростання рівня швидкісно-силових показників у процесі підвищення ваги армрестлера…….97
Булгакова Тетяна, Жукова Галина Оцінка психологічного ресурсу особистості під час підготовки суб'єктів спортивної діяльності……... 100
Горбенко Олена, Лисенко Альберт Особливості методики суддівства змагань зі спортивних танців на різних етапах технічного вдосконалення……..103
Гуменюк Сергій, Кизім Петро Сучасна технологія систем оцінювання та підрахунку результатів змагань з танцювальних видів спорту……..107
Дейнеко Альфія, Біленька Ірина, Авдасьова Надія Особливості травматизму у гімнастичних видах спорту та засоби їх профілактики…. 110
Долгополова Наталія, Ашанін Володимир, Алексєєва Ірина Новітні технології в спорті високих досягнень з використанням комп'ютерного навчання в біомеханіці……113
Коломєйцева Ольга, Шапар Катерина, Батєєва Наталія Аналіз контенту навчально-тренувального процесу з черліденгу……..118
Кос Руслан, Улан Аліна Особливості функціонування дитячих спортивних клубів з футболу……120
Максимова Катерина Особливості професійної підготовки майбутніх фітнес-тренерів в умовах сьогодення……123
Михальчук Соломія, Смирновський Сергій Техніко-тактичні дії висококваліфікованих спортсменів у рукопашному бою……... 125
Мкртчан Едгар, Грузевич Ірина, Кропта Руслан Технології дієтологічного моніторингу раціонів харчування спортсменів……..128
Петронюк Анастасія Критерії сучасної системи оцінювання стрибкової частини у фігурному катанні на ковзанах……131
Руснак Нікіта, Митько Артур, Нагорна Вікторія Аналіз сучасних методів відбору в футболі на етапі початкової підготовки……134
Рябченко Ольга Сучасність і проблематика розвитку художньої гімнастики в Україні…… 137
Семизорова Алла, Красова Інна, Марченков Михайло Особливості ціннісно-мотиваційної сфери кваліфікованих гімнасток…… 139
Слюсарчук Віктор Дієвість занять військовим п'ятиборством у поліпшенні фізичної підготовленості курсантів військової академії…… 142
Улан Аліна, Бугера Дмитро Вплив функціональної асиметрії на змагальну діяльність спортсменів…… 145
Шутова Світлана, Копил Олександр, Ткаченко Марина Переважаючий тип темпераменту кваліфікованих баскетболісток характерний для їх ефективної ігрової діяльності……... 148

АНАЛІЗ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ ВІДБОРУ В ФУТБОЛІ НА ЕТАПІ ПОЧАТКОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Нікіта РУСНАК
Артур МИТЬКО, доктор філософії
Вікторія НАГОРНА, к.фіз.вих., доцент
Національний університет фізичного виховання і спорту України
Київ, Україна

Анотація. Тісний зв'язок між об'єктивними та суб'єктивними методами оцінки біологічного дозрівання юних футболістів, вказує на необхідність консолідації даних методик для відбору гравців на етапі початкової підготовки.

Ключові слова: футбол, початкова підготовка, відбір, біологічний вік.

Вступ. У контексті змагального футболу національні федерації інвестують значні фінансові та людські ресурси в просуванні та розвитку талановитих молодих гравців. Саме тому, на тренера покладається велика відповідальність щодо здійснення ефективного відбору юних футболістів до спортивної команди.

Важливість врахування інформації, пов'язаної з біологічним дозріванням вихованців спортивних шкіл та клубів, у процесі виявлення їх таланту часто привертає увагу як науковців, так і практиків [1-5]. Хоча є докази використання об'єктивних методів діагностики для оцінки біологічного дозрівання, все ж на практиці тренери частіше використовують суб'єктивні показники. Такі підходи особливо актуальні, коли наукова підтримка обмежена. Наше дослідження мало на меті об'єднати практичний суб'єктивний підхід для оцінки часу біологічної зрілості з об'єктивною науковою діагностикою в практиці роботи тренера з футболу.

Мета дослідження. Визначення ефективних методів оцінки біологічного дозрівання футболістів 10-12 років для їх відбору на етапі початкової підготовки.

Матеріал і методи дослідження. В експерименті брали участь 24 гравці, юнаки віком 10-12 років, вихованці клубу ДЮСШ «Атлет» Київ. Кожному гравцеві було зроблено: безрадіаційну МРТ домінантної руки та зап'ястка, антропометричні вимірювання (зріст, вага) та аналіз строку прорізування постійних зубів згідно віку. Суб'єктивну оцінку біологічного віку проводили тренери футбольного клубу ДЮСШ «Атлет» Київ (n=10) під час виконання юними футболістами тестів зі спеціальної фізичної підготовки. Статистичні дані були проаналізовані за допомогою IBM SPSS версії 26.

Результати дослідження і їх обговорення. Наукові дослідження вказують на те, що основними критеріями відбору талантів на етапі початкової підготовки є мотивація та вік початку занять футболом, стан здоров'я, морфологічні ознаки та відповідність паспортному віку з відповідним рівнем розвитку рухових якостей.

Процес відбору у футболі становить деяку практичну проблему, яка вимагає чіткого розуміння фізіологічного та психологічного розвитку молодих гравців, у тому числі їх біологічне дозрівання.

Основними критеріями біологічного віку рядом авторів вважається [1, 2, 4]:

статева зрілість, яка оцінюється за ступенем розвитку вторинних статевих ознак;

скелетна зрілість (порядок і строки окостеніння скелету);

зубна зрілість (строки прорізування молочних і постійних зубів).

Саме тому, об'єктивні показники біологічної зрілості гравців оцінювалася нами за допомогою викопіровки даних аналізу спортивного лікаря показників МРТ та висновків стоматолога і суб'єктивної оцінки 10 тренерів. За ступенем біологічного дозрівання юних футболістів паспортного віку 10-12 років, за об'єктивними та суб'єктивними методами оцінки, було розділено на три групи (Рис. 1): біологічний вік відстає від паспортного – позначено як «-1»; біологічний вік відповідає паспортному – позначено як «0»; біологічний вік випереджає паспортний – позначено як «1». Аналіз даних виявив кореляції високого рангу ($r = 0,83$; $p < 0,01$) для загальної вибірки.

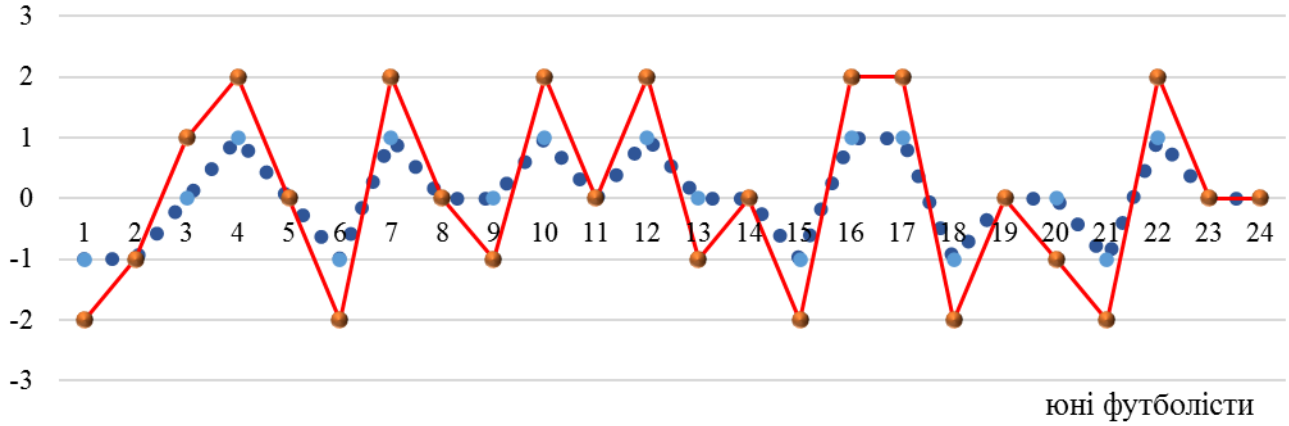

Рис. 1. Кореляційний зв'язок між об'єктивними та суб'єктивними методами оцінки біологічного віку юних футболістів (n=24), де:
- об'єктивні методи; - суб'єктивні методи.

Аналіз окремих випадків показав значні збіги між діагностиками. Однак, судження тренерів не завжди відповідали результатам об'єктивного аналізу біологічного віку юних футболістів. Незважаючи на те, що тренери, здається, мають здатність розпізнавати у вибірці гравців, які мають ранні та найпізніші прояви показників біологічної зрілості, все ж існують невідповідності в окремих випадках. Хоча використання суб'єктивних оцінок тренера як окремого інструменту для оцінки ВМТ гравця не рекомендується в практичній практиці, його використання може бути корисним, якщо застосовувати його на додаток до звичайної об'єктивної діагностики або за обставин, коли об'єктивні дані недоступні.

Останні дані дослідження талантів у футболі свідчать про те, що футболісти старше 16 років не отримують вигоду від свого прогресуючого

дозрівання. Деякі автори [2-4] зазначають, що індивідуальні варіації в статусі зрілості мають більший вплив, ніж загальновідомі показники при виборі гравців. Адже на стадії статевого дозрівання, на якій відбуваються важливі процеси для об'єктивізації ефективності відбору, різниця у віці скелета гравців може коливатися до шести років [4]. На практиці ці міжіндивідуальні відмінності можуть спонукати тренерів відбирати біологічно більш зрілих гравців, завдяки наявності у юних футболістів переваг у продуктивності фізичної роботи, таким як краща здатність до спринту та стрибків. Це припущення знаходить підтримку в дослідженнях Парра та ін. [5] та Раднора та ін. [6] які показали, що фізична продуктивність, перевірена за допомогою об'єктивної діагностики і була тісно пов'язана зі статусом зрілості гравців у порівнянні з їхнім відносним віком.

Висновки. Незважаючи на те, що тренери, здається, мають здатність розпізнавати біологічний вік юних футболістів, у поодиноких випадках існують невідповідності для гравців, які були ідентифіковані як акселерати за допомогою об'єктивної медичної діагностики. Таким чином, використання суб'єктивних оцінок тренера як окремого інструменту для оцінки таланту гравців не є завжди надійним на практиці. Однак його практична цінність найбільша, якщо застосовувати його сумісно з об'єктивною медичною діагностикою. Виходячи за рамки цього, суб'єктивний підхід може запропонувати додаткові знання, якщо використовувати його на додаток до загальної об'єктивної діагностики.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямку. Необхідні подальші дослідження для встановлення достатньо підтверджених вимірювань біологічного дозрівання в поздовжніх дослідженнях, що поєднують як суб'єктивні, так і об'єктивні оцінки.

Список використаної літератури:

1. Шинкарук О. Спадкові та набуті ознаки в процесі спортивного відбору. Спортивна наука та здоров'я людини: Наук.журнал. К., 2019; 2: 35-39

2. Cumming S, Brown DJ, Mitchell S, et al. Premier League academy soccer players' experiences of competing in a tournament bio-banded for biological maturation. J Sports Sci 2018; 36: 757–765.

3. Gouvêa M, Cyrino E, Valente-Dos-Santos J, et al. Comparison of skillful vs. less skilled young soccer players on anthropometric, maturation, physical fitness and time of practice. Int J Sports Med 2017; 38: 384–395.

4. Leyhr D, Murr D, Romann M, Eichler K, Basten L, Hauser T, Lüdin D, Höner O. Assessing biological maturity timing by MRI and coaches' eye in elite youth soccer players: A comparison between objective and subjective diagnostics utilizing correlation and single case analyses. International Journal of Sports Science & Coaching, January 23, 2023; 1: 1–9. https://doi.org/10.1177/17479541231152820

5. Parr J, Winwood K, Hodson-Tole E, et al. The main and interactive effects of biological maturity and relative age on physical performance in elite youth soccer players. J Sports Med 2020; 2020: 1–11.

6. Radnor JM, Staines J, Bevan J, et al. Maturity has a greater association than relative age with physical performance in English male academy soccer players. Sports 2021; 9: 171.

СУЧАСНІСТЬ І ПРОБЛЕМАТИКА РОЗВИТКУ ХУДОЖНЬОЇ ГІМНАСТИКИ В УКРАЇНІ

Ольга РЯБЧЕНКО, старший викладач

Харківська державна академія фізичної культури
Харків, Україна

Анотація. В дослідженні було проаналізовано стан розвитку художньої гімнастики України та виявлено проблематику раннього завершення спортивної діяльності гімнасток.

Ключові слова: художня гімнастика, анкетування, спортсменки.

Вступ. Сьогодні вивчення історії і розвитку художньої гімнастки в Україні має велике виховне та освітнє значення. Ефективність спортивної підготовки в художній гімнастиці на думку багатьох авторів (Бондаренко Т., Нестерової Т., Сосіної В., Рудої І.), залежить від фізичних, технічних і вольових якостей спортсменок [1;3;4]. Завдяки тренерам збірної команди України Дерюгіним Альбіні Миколаївні, Ірині Іванівні та її дочки – Ірині Блохіній, наші гімнастки демонструють свої змагальні програми на високому рівні й здобувають золоті винагороди.

Сучасна художня гімнастика характеризується складним довготривалим навчально-тренувальним процесом. Для того, щоб довести гімнастку до рівня вищої спортивної майстерності, необхідно пройти всі етапи багаторічної підготовки. [6]. Проте, останні роки більшість спортсменок, які займаються художньою гімнастикою не бажають продовжувати спортивну діяльність при вступі до закладів вищої освіти (ЗВО). Це обумовлюється тим, що художня гімнастика є молодим видом спорту і на жаль, дівчата завершують свій спортивний шлях разом із закінченням школи, та навіть раніше [5].

За Бондаренко Т. В. і Клочко В. М., стимулом і основним мотивом для засвоєння і удосконалення вправ є спортивна спрямованість, тобто необхідність брати участь у змаганнях, де публічно за правилами кваліметрії оцінюється рівень професійної майстерності спортсмена, а через нього й тренера [2].

Отже, власний тренерський досвід свідчить, що гімнастки високого рівню мають бажання продовжувати свій спортивний шлях залежно від правильно підібраного індивідуального підходу та підвищення особистої мотивації.

Мета дослідження – сформувати обґрунтований інформаційний матеріал щодо розвитку художньої гімнастики в Україні.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати дані теоретичної та науко-методичної літератури.
2. Провести онлайн зустрічі з тренерським складом та їх вихованками.